4.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap januarius 12kén 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenkénti is válthatnak példányt. A' folyóirásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Uj esztendő napja.

Mervil Györgynek atyja keleti Skótzia partjain egy kis falusi gazdaságot birt haszonbérben. Inkább törekedett gyermekei lelki tehetségeinek kimivelésére, mintsem kincsek gyüjtésére. Ezen szép atyai godoskodás mellett jutott György arra, mit a' szó valódi értelmében jó nevelésnek hivunk. Édes atyja korán csepegeté szivébe Isten, 's felei iránt tartozó kötelességeit; de készséggel is gyakorlá mindenkor azokat, mennyiben t. i. az emberi természet gyarlósága engedé Megtanulta, mikép játszhassa szerepét az élet szinén ugy, hogy méltán várhatná szerencséje előmentét, 's léte az emberi társaságban hasznos és tiszteletre méltó legyen.

Igyekezett atyját gazdasági munkájiban segiteni; mig végre a' jó atya életének vidor erejében meghalt, hátra hagyván husz esztendős fiját, mint jószága örökösét, 's két hugainak egyetlen védjét, mert anyjok már több évek előtt meghalálozott.

Van olly ember szeretet, melly minden élőért tud érzeni; de a' nagy nem veszi észre az egyes embert, vagy azon érzet olly nagy kiterjedésben gyakoroltatik, hogy foganatja szembe se tünik, valamint ha valamelly szántóföldre egy korsó vizet öntünk. Millyen jótevő az, ki alamizsnára szánható mérséklett summáját csak azért, hogy jóságát mennél többekkel éreztethesse, olly formán osztja-ki, hogy minden koldusra egy fillér jusson, 's e' szerint a' nélkül, hogy csak egyikén is enyhitett vagy segitett volna, elpazérlá ama summát, mellyel nehányat a' nyomorúság örvényéből egészen kiragadhatott volna?! Illyes adakozó, midőn oktalanul igen sokat akart tenni, semmit se tett.

Egészen más volt Györgynek emberszeretete; mert ő azt minden embernek szentelé. Atyja hirtelen, 's vég-ren-

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906

delés nélkül mult-ki. Holta előtt kevés esztendőkkel ujabb bérszerződést kötött, 's vagyonának nagy részét gazdasági javitásokra forditá. Igen csekély volt tehát leányainak öröksége ahoz képest, mit György a' bérlett jószágon 's gazdasági ingó javakban birt. Azon kivül a' fiatal ember már egy esztendővel az átvétel után jóval szaporitá bérlett jószágát, rajta egy uj épületet is állitott. Ezen lépéseihez pénz kellett neki, 's azért a' nála lakó hugainak csekély vagyonjokat is, melly kezeire volt bizva, gazdaságába veré.

Webster a' helybeli boldogult lelki pásztor semmit se hagyott hátra hitesének, 's leányának Mariának, mint az özvegyek pénztárából jutott alamizsna részt. Maria egy esztendővel lehetett fiatalabb Györgynél; ezzel 's hugaival járt volt iskolába, 's azóta szives barátság köté őket öszve. Rendszabásaiknak minden egybehangzása mellett is nagyon különböztek egymástól a' két fiatal emberek. György izmos erős alkotású, szép fodros hajú, eleven szinű, ingerlékeny vidám indulatú: Maria karcsú gyenge; de olly szép termetű, hogy valamelly görög kép mintája lehetett volna. Arczán inkább liliom diszlett, mint rózsa, ajkait kivevén, mellyeken mint meg annyi harmatos rózsalevelek látszának lebegni; orra gyengéd — kellemesen gördült, szemei setét tüzesek, hófehér nyaka körül fényes hollófürtök csüggének, szive forrón érzett, természete nyugodt, állhatatos, 's előre gondoskodó. Anyjával lakott ő György lakásához nem messze levő helységben, hol sohajtozva, gyengéd ohajtással pillantottak reá az ifiak; de midőn az okosság Maria szegénységét sugá szivökbe, megelégedtek a' leányka láthatásán 's csudálhatásán. Maria ugyan semmi se volt kevesbbé mint szoros vissza vonó; de azért viseletében illő maga tartással birt, mellyet némellyek okosságnak, mások szép esze művének, mások büszkeségnek neveztek, mi által azonban magától illő távulságra szoritá vissza az erőszakkal alkalmatlan vagy képtelen hódulókat. De ezen tilalom Györgyre 's hugaira nem terjede, kikkel folyvást fentartá régi barátságát. Jó ideig gondolá György, hogy Maria iránti érzéseit csupán régi ismeretségök 's annak szerencséjét kivánó ohajtásai gerjeszték. De igy szóll a' költő: „Asszony barátsága a' szerelem huga.“

Igy történt itt is, 's mondani lehetett, hogy a' szeretetnek munkája sehol se került kevesebb fáradozásába.

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906

Maria tehát nem sokára elhagyá csendes lakhelyét, hogy szerető és szeretett hölgye legyen a' kedvelt taksásnak. Uj esztendő napján keltek egybe, melly Maria születésének innepe is volt, 's minden hihető számitás szerint olly időnek is kezdete, melly egy hosszú boldog napot sejdittetett. Nehány hónappal későbben Györgynek idősb huga egy szomszéd taksáshoz ment férjhez, 's bár bátyjának nehezére esett is, György azonban kifizeté neki a' kezeire bizott atyai örökséget.

Eljöve a' tavasz viditó ideje is. Már lehetett látni a' hófedett hegyek lejtősb tájain némelly homályos részeket, valamint a' hermelin-köpönyeg fekete foltjait; a' madarkák hangicsálva jelentek-meg a' sövényeken, 's a' virágok előtüntek a' viritó mezőn. Olly idő a' kikelet, melly nem csak legtöbb foglalatosságot hoz magával, hanem a' lélekben is legtöbb kedves elő-érzést gerjeszt. Hibás egy költőnek ama mondása, hogy: „Soha se boldog, ki nem mindig az.“ Mert az ember gyakran már akkor is boldog, midőn valamelly nagyobb boldogság elérhetését reményli. Illy helyezetben volt György is. Kivezeté hitesét a' földekre, mellyekről jövendő bőséget sejditett, 's hevült szive duzzadozott, ha azon örvendetes láthatárba tekintett, melly előtte végetlenül terjedett. Egyikök se fösvénykedett boldogságával; mert azon gyönyört, mellyet ők érzettek, másokkal is kivánták megosztani; soha se hallgaták siketen a' szerencsétlennek panaszát, 's a' szükölködő soha se könyörgött hasztalan előttök; az adakozó kéz követte jó akaró szivök ösztönét, 's igy gazdagabb szomszédjaik irigy szemmel tekinték, midőn özvegyek 's árvák áldották őket.

A' nyár minden kellemeivel fénylék körülöttek, 's házi boldogságuk egét semmi felleg se zavarta, mig Campbell Károly nevű ifiú arra vette barátját Györgyöt, hogy érte nevezetes summában kezeskednék, sőt későbben arra is beszélte, hogy többféle váltó fizetésekre kötelezné magát; mig végre jószivű, de gondolatlan taksásunk veszedelmes körülményekbe vergődött barátjáért, mert annyi kezességet válalt magára, hogy ezek ön vagyonát felül haladnák.

A' keménysziv̂ű világi okosok ezt mesének 's természet elleninek fogják tartani, 's valóban Györgyre nézve kivánni lehetne, hogy bár ugy lett volna: ellenben a' jóakaró szivűek, több tapasztalással birnak, mint sem taksásunk

a

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906

volt, őt velem együtt gondatlannak nevezik, 's talán maga magát is annak tartá; de mind a' mellett már békóba akadt, 's nem volt egyéb hátra, mint az időtől békével könnyebbülést várni, 's barátja lépéseinek jó következését remélni. Azonban mennél tovább gondolkodott ön tettéről, annyival inkább fejlett-ki előtte gondolatlansága, és számos álmatlan éjébe került, ha mindjárt veszélyt nem sejditő hölgye mellett fekvék is, 's melljét emelő sohajtásait elnyomni törekedett, nehogy hitese szunnyadását háboritaná, ki azon állapotban volt, mellyben testi 's lelki nyugalomra volt szüksége. Nehezen esik az egyenes nyilt szivnek elrejteni érzelmeit; de György hiteséhez viselt gyengédsége 's jósága következésében mindenkor vidám kedvet mutatott; noha szive szomorú 's nehéz vala. — *(Folytatás következik.)*

A' sz. királyi domb.

Népmonda az előkorból. *(Végzet.)*

„Földi! — kérdém tőle — nem tudnád-e, miért kelfel nyugodalmából azon ifiú hős-kisértet.

„Hallottam uram — felelé — apámtól, kinek nagy apja számtalanszor elmondá a' történetet."

„Ugyan nem lennél-e szives nekem azt elbeszélleni, örömest hallanám" — mondék, 's oda nyujtám jó borral töltött kulacsomat.

„Mért nem" — válaszola, megörülvén a' csikó-bőrös edénynek. 'S minekutána jót szörbölt belőle, igy kezdé őséről rá maradott regéjét.

„Azt a' rémletes helyet a' bogyoszlói Magyarok, kiknek határjokban vagyon, sz. király dombjának nevezik: ott hajdan egy kápolna állott, mellynek kövei még most is szerte hányva szemlélhetők. E' kápolnát, mint a' monda regéli, valamellyik kalocsai érsek épitteté első szent királyunk tiszteletére, ki e' tér-földet a' kalocsai sz. egyháznak ajándékozá. Sértetlen állott az épület sok századokon által, mig a' pusztitó vész ezt is rommá tette."

„Ott azon ormokon — ostora nyelével balra mutatván — hol most ama tanya-házak látszanak, volt a' Dúsnoky nemes nemzetségnek lak-kastélja; Gáspár e' nemzetségnek feje birta azt. Ezt szelid és szerfeletti engedékeny természete azok sorába helyzé, kik gyávaságból se magokon, annál kevesbbé másokón, uralkodni nem tudnak. De ő

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906

azért boldognak tartá magát, mert kedves nője egy pár magzattal ajándekozá-meg. Ezeknek nevelésök volt tárgya gondolatinak. Leányát, — minthogy a' halál szeretett társától korán fosztá-meg — egy távulróli nénjére bizta, hol a' kis Dúsnoky Nina, a' természettől is szép idomokkal meg-áldatva igen jól neveltetett. Vajha Deső is, a' fiú gyermek, illy kezekre lett volna bizva. De az apa maga akará ennek az illendő nevelést adni. Ugy lön. Az ifiú már gyenge korában vevén észre nemzőjének engedékenységét kénye szerint kezde élni, honnét végre önkény és nagyra-vágyás lettek lelke tulajdonai."

„Az öreg, minekutána szép reményekkel tölt 's finom nevelésű leánya vissza tért az atyai házhoz, fájdalommal szemlélvén a' magzatok közti különséget Desőnek is más utat kivánt szabni: hajh! de már késő volt, mert a' hajlékony csemetéből rendithetlen fa lett; és elszokni a' szokottról igen nehéz. Deső nem engedelmeskedett."

„Kiüte azonban a' török háború, 's kereszteshad szedeték. Első volt Dúsnoky, ki fiját a' vitézek közé iratá. Elment Deső, mert minden elfajzottsága mellett is belérzete sugá, hogy ő is Magyar, pedig nemes Magyar."

„Öszve gyül a' sereg Rákos térén, de nem tud határt szabni hevének. Vezért kér, és nyer; hanem olly vezért, ki csak illy sereghez méltó; mert talán jobban tudod uram — hozzám fordulva mond regélőm — hogy a' keresztes had pór nép gyülevésze vala" — Ekkor eszembe juta Dózsa, 's rettentő kora. — „A' féket nem ismerő nép kifogyván élelméből rabláshoz kezd, 's a' környéket dúlással rémiti. Vezére egy nagyra-vágyó botor, midőn olly nagy seregnek fejévé látta magát tétetve lenni, mellyel a' világot meghódithatónak vélte, meg nem elegedék sorsával, hanem azon hiú reménységtől kecsegtetve, hogy gyülevész seregével kipusztitván az ország nagyjait és nemeseit, a' magyar hazát magáévá teendheti, királynak kiáltatá-ki magát. Tombolt örömében a' nép, 's hogy a' pokol pandala szülte szándékot végre hajthassa, részekre oszlék, és ördögi mesterségét öldökléssel, rablással és gyujtogatással üzé."

„Kapott az alkalmon Deső, mert nagyra vágyásának kedvező vala ez, és megfeledkezvén születéséről egy dúló csoport fejévé lön. Teljes elbizottsággal tarta most haza fe-

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906

lé, hogy a' környéket mint egy szöryeteg rémülésbe hozza, 's hatalmát messze kiterjessze."

„De fájdalmára ősei lakját hamvában lelvén nem találá az apát, nem testvérét, és szép jószágai a' dühödötteknek, kik őt jóval megelőzék, martalékja vala. Ez haragját még nagyobbra feszité, 's oka lön ama balgatag — esküjének, hogy semminek, mi elejébe kerülend, meg nem enged. Vak dühében a' sz. király dombi kápolna felé közelget, itt egy befátyolozott szüzet lát-meg a' feszület előtt esdekelni a' Mindenhatónak kegyességéért. Felbuzdul Desőnek vére, és a' szüzet hatalmába ejteni erővel szádéka; midőn egy álarczos remete lép elejébe, 's ellene szegzi gonosz szándékának magát. Deső az erőt erővel akarja vissza verni, 's hatalmas kardját az öreg remete melljébe döfi; ez öszve rogy, 's az elszánt szüz, minekelőtte a' durva vitéz fertőzött kezeit reá teheté, egy tőrrel döfi által ön szivét. Elszörnyed Deső, 's midőn a' holtakat vizsgálja tulajdon atyjára és testvérére, kik a' dúlók elől itt keresének menedéket, ismert. A' vad dühnek fájdalma erőt vön most érzésén, és csak e' két szent szót mondhatván-ki vétkes ajkain: „atyám, testvérem" a' tóba rohan, 's bünös éltének ott lelé végét. Az óta, uram, szüntelen nyugtalanittatik sirjában" Itt kocsisom elhallgata. Én is megilletődve vonultam kocsim szeglетébe; 's hivatásom helyére be értem.

Szép Ferencz.

JELESMONDAS.

Ki a' nagy?

Csak az a' nagy, kit ön-erő vezet,
'S tettre kél-ki, másra nem szorul.

Döbrentei.

Magyar asszony. Szabad országnak szüleménye, egy vitéz 's erős nemzetnek tagja részesül a' magyar asszony urának szabadságaiban, diszében, becsületében, jószágaiban, polgári alkotmányi jogaiban (jus); a' törvény oltalmát, segitségét bőven kinyeri; jótéteményeit tetézve érzi; — igy minden tekintetben viszont megérdemli a' haza, hogy ezt szeresse; nyelvét, ügyét, nemzetének csinosodását természettől nemére halmozva mért kecseinek, tehetségeinek minden erejével felserkentse, terjessze.

S. 1822-ki Aurorában.

Nagyra született tunya. A' ki nagyra születvén tunyán hever, hasonló a' jegenye fához, melly magosra vonulván-fel, sem árnyékot nem nyujt a' vándornak, se gyümölcsöt a' gazdának.

Fáy András.

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906

KÖLTÉSZET.

Uj évi vágyásom.

Málcsi! kérded — mit ohajtok
Ez uj évnek kezdetén?
Nem sokat; csak — Málcsi — téged
Hév keblemre vágylak én!
Nem sovárgok gazdagságot,
Nem — kivüled — boldogságot;
Mert vágyásom egyedül
Hiv öledben létesül.

Más kiki ámbár ohajtson,
Szemmeresztő kincseket,
Miként szoktak, öt koracsú
Hosszú Nestoréveket
Létünk álma csak mulandó,
Hiv szerelmünk nem halandó,
'S bár enyésszen életünk —
Él ott túl is érzetünk!

Nem vágyom, hogy idvességet
Adjon az ég Istene;
Szűd egében él jutalmam,
'S boldogságom édene!
Málcsi Málcsi! nem vétkezhet,
A' ki téged igy szerethet,
'S hiv szerelmed lágy ölén
Boldog idvezülök én!

Szolnokról Gy... Adolf.

KÜLÖNFÉLE.

Toll-magok. (Enyim és másé).

A' világon sok mag van. Láthattok egy gazdánál magokat, mellyek fajra, szinre, nagyságra, tulajdonságra, sőt még honra is különbözők; de ő ezeket mind elveti. Az egyikből növény lesz, a' másik felvirágzik, egy harmadik — 's ez legritkább — gyümölcset hoz. Az egyiket meg eszik; másik alig kél-ki, 's már elhervad; egyet szivesen látnak; mást ki nem állhatnak 's a' t.! 's ez sorsa a' toll-magnak is! — Nyájas reménnyel vetek-el kis takarmányomból némellyeket itt a' „Regélő" csinos barázdájiba, tarkán és egyvelgen a' mint kezembe jőnek, 's azt gondolom: ha némellyik kopár sziklára esik is, másik a' tüske-bokrok közt szárad-el, harmadik az uton tapostatik össze — egy kettő még is (ha mindjárt vak esetből is) esik jó földbe....

I.

Temetéseknél rendszerint gyász szokott uralkodni, 's csak igen kevés esetet kivéve — minők némelly gazdag örökösökéi — többnyire könyű szokott folyni. Rendes, hogy az esztendőnek eltemetése alkalmával az emberek vigak szoktak lenni. Minden részről muzsika, ágyú vagy mozsár-durrogás, táncz 's mulatság az, mivel a' bucsúzó évet sirjába kisérik. Valljon miért?

II.

Magyar országot leginkább lehetne hasonlitani egy londoni kikötőhez. Ebben az ember a' világ öt részeiből lát embereket; egy óra alatt harmincz féle nemzetet, harmincz nyelvet hall, 's nem tudja, 's nem is szükség tudnia: mellyik az uralkodó nyelv. — Egy különbség van. A' londoni kikötőkben — deákul nem beszélnek. (*Folyt. köv.*)

Garay.

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906

Garrick mimikai tehetsége. Egyik kevesbbé ismert anekdoták közé tartozik következő is, melly Garricknek rendkivüli mimicai tehetségeiről tesz bizonyságot: „Valamelly nagy vétkes elszökött, 's a' londoni rendőrségnek igen szivén feküdt az elsosonttat vissza keriteni; de minden erőködés mellett is nem tudták a' poroszlóknak elegendőképp lefesteni. — Ekkor valakinek Garrick jutott eszébe, kiről tudta, hogy a' foglyot ismerte. A' művész a' rendőrség gyülekezetének elejbe áll, 's a' szökevénynek arczvonásait elannyira utánozza, hogy egy akarattal mindnyájan felkiáltának: „Illyen — valóban illy képe volt."

Mulattató. 1) Egy valaki kutya-lopáson kapatván, midőn kérdeztetnék, mire használná a' kutyát, felele: „hát én ugassak?"

Szicher.

2) „Mért nem küldesz doctorért?" kérdém beteg N. barátomat. — „Mert nagyon félek a' haláltól" felele nyögve a' beteg.

Nagy Ignátz.

3) K. község kérelme mellett uj temető helyet kapott földes urától, de azt keveslette, 's ez okból annak megnagyobbitása végett ujolag folyamodék földes urához. A' vizsgálatra kirendelt földmérő tehát azt jó darabbal megnagyobbitá. „No tehát atyámfijai! ime megnagyobbitám, 's ugy gondolom, most már csak elég lesz" mond a' földmérő. — „Ha Isten éltet bennünket tens uram, biz az elég lesz" felelének a' falu bölcsei.

Ruchietl Miklós.

4) Debreczenből egy uraság Pestre jövén bevágtat a' fogadóba, hol midőn leszállna csudálkozék, milly sárosak hintója és lovai. Megfenyegeté tehát kocsisát 's meghagyá, hogy máskor jobb uton járjon. „Hiszen t. uram — felele a' kocsis — majd mindig ország uton jöttünk!"

D. F.

Kérdő rejtvény.

A' kérdő rejtvénynek (mások szerint mesés kérdés, a' Francziaknál Calemberg gróf nevéről Calembourg, vagy Calamboure) tárgya olly egyes vagy öszve tett szó, melly ugyan azon hangzatú kimondással más valamit is jelenthet, ha mindjárt ezen más értelmű szóban változik is valamelly betűnek vagy szótagnak irásbeli módja, vagy ha valamelly betű el is vétetik, vagy hozzá adatik, csak hogy ezen változás által a' másik szónak kimondásbeli hangzatja meg ne változzék. Nem kell tehát itt az orthographiára, hanem csak a' hang hasonlatosságára tekinteni. Ez a' rejtvény többnyire kérdő formában tétetik. — E' nemhez tartoznak minden egyéb mesés kérdések is, p. o.

1) Mellyik magyar városnak eleje kőből, hátulja pedig szegből állott öszve?
2) Mellyik szem rejti magát előlünk annyiszor, valahányszor azt látni óhajtjuk?

Ruchietl Miklós.

3) Mellyik szentnek neve csak félbetű a' magyar nyelvben?

Szicher.

4) Ki látja apja keresztelését?

Mészöly Vincze Veszprémből.

Előbbi rejtvény: Papiros.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi uri utsza 612.

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Jelzet: 252.906